

Ya. I. Movchan // Ekol. visn. – 2007. – № 5(45). – S. 10 – 12.

5. **Pro zahalnodержavnu** prohramu formuvannia natsionalnoi ekolohichnoi merezhi na 2000 – 2015 roky Zakon Ukrainy : vid 12 veres. 2000 r. № 1989-111. – Rezhym dostupu : zakon.rada.gov.ua.

6. **Surmin Yu. P.** Teoriia system i systemnyi analiz : navch. posib. / Yu. P. Surmin. – K. : MLUP, 2003. – 368 s.

Надійшла до редколегії 22.05.14

УДК 35.072.2

Наталія КОЖУШКО

*Національна академія державного управління
при Президентіві України*

Інститут проблем державного управління та місцевого самоврядування

ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Розглядаються питання формування та розвитку теоретико-методологічних засад дослідження державної молодіжної політики в державному управлінні; акцентується увага на необхідності визначення державної молодіжної політики як самостійного об'єкта наукового дослідження.

Ключові слова: державна молодіжна політика, державне управління, методологія, молодіжна політика, підхід, теорія.

***Наталія Кожушко.* Государственная молодежная политика как объект научного исследования**

Рассматриваются вопросы формирования и развития теоретико-методологических основ исследования государственной молодежной политики в государственном управлении; акцентируется внимание на необходимости определения государственной молодежной политики как самостоятельного объекта научного исследования.

Ключевые слова: государственная молодежная политика, государственное управление, методология, молодежная политика, подход, теория.

***Nataliia Kozhushko.* Public youth policy as an object of scientific study**

The questions of the theoretical and methodological foundations of the public youth policy study formation and development in public administration are considered; focuses on the need to define the public youth policy as an independent object of scientific study.

Key words: public youth policy, public administration, methodology, youth policy, approach, theory.

Роль та місце молоді в розвитку сучасної держави є одним із основоположних факторів, який слід розглядати як потужний рушій суспільних змін, що має належно відображатися в державній молодіжній політиці сучасної України, оскільки саме молодь є найбільш мобільною суспільною силою процесів державотворення та стабільного розвитку держави. Проте цей фактор може мати й негативний потенціал, набуваючи дестабілізуючого з погляду розвитку держави змісту, адже, у тому числі й унаслідок своєї мобільності, а також сутності, підпадає під значний вплив різноманітних течій суспільного розвитку, вбираючи в себе та відображаючи як позитивні, так і негативні процеси. Розуміючи це, більшість дослідників звертає увагу на молодіжну політику як самостійне явище, що відображає певні тенденції розвитку суспільства та молоді як його невід'ємної складової. Специфіка ж державної молодіжної політики, як правило, залишається в цьому випадку поза увагою. Як виняток, можна розглядати спроби зарубіжних та вітчизняних науковців досліджувати окремі аспекти реалізації державної молодіжної політики, що, як об'єкт наукового дослідження, залишається головним чином у межах питань інституціоналізації державної влади, розвитку системи інституційної взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, які презентують інтереси молоді в суспільно-політичній сфері.

У сучасному науковому середовищі питанням молодіжної політики та проблемам її реалізації на державному рівні увагу приділяють такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як С. Бородін, Ю. Волков, М. Головатий, В. Головенько, І. Ільїнський, А. Ковальова, В. Криворученко, В. Луков, В. Павловський, М. Перепелиця, В. Родіонов, Є. Слуцький, Ю. Тарабукін. Наявні дослідження свідчать про складний процес формування теоретико-методологічного підґрунтя державної молодіжної політики, оскільки застосовують підходи та принципи, які розвиваються в суміжних з державним управлінням науках, що дозволяє сформувати цілісне уявлення про такий суспільний феномен, як молодь. Як справедливо зазначає В. Головенько, зважаючи на те що від стану соціалізації молоді значною мірою пов'язано як сьогодення, так і майбутнє будь-якої країни, стає зрозумілим, чому з розвитком у держави й суспільства загалом формуються функції, спрямовані безпосередньо на сприяння соціальному становленню й розвитку молодого покоління. Тобто чому на певному етапі свого розвитку вони починають виконувати специфічну функцію, яку прийнято називати «молодіжна політика» [4].

Мета статті – розглянути питання формування та розвитку

теоретико-методологічних засад дослідження державної молодіжної політики як самостійного об'єкта наукового дослідження в державному управлінні.

Молодь як соціальний феномен досліджується в межах соціологічного підходу, загалом у межах соціології, яка виокремлює відповідні проблеми в спеціальний напрям – соціологію молоді. Як указує В. Головенько [4], у сучасній соціології молоді вирізняються різні підходи до вивчення молодіжної політики: інституційний (І. Ільїнський [7], В. Головенько [5], М. Перепелиця [15]), розгляд цієї політики як механізму, що забезпечує спадковість поколінь (В. Лісовський [11]), як простору соціального проектування (В. Луков [13]), як фактору інтеграції в європейську спільноту (Ю. Вишневський [1]), як фактору соціального розвитку молоді (М. Головатий [2]).

Ураховуючи специфіку державної молодіжної політики, науковий аналіз, крім соціологічного підходу, у значній кількості досліджень доповнюється також демографічним (Л. Мечников, Е. Хангтінтон) [12, с. 97 – 98] та географічним підходами, які розвиваються на ґрунті різноманітних теорій (зокрема, теологічна, патріархальна, психологічна теорії тощо). Зазначені підходи дають можливість виокремити важливі структурні елементи державної політики, до яких належать такі: набір цінностей, цілей та знарядь, пов'язаних із визначенням суспільних проблем, що вимагають уваги [14, с. 176]; обраний особою, державними органами, урядом напрям дій, завдяки якому вони задовольняють певні свої потреби чи використовують певні можливості, який відображається в досягнутих результатах і в реальному впливові на життя суспільства [14, с. 55]; політична діяльність органів державної влади – комплекс дій, заходів та інститутів, за допомогою яких відбувається задоволення окремих групових та індивідуальних інтересів, їх узгодження з метою забезпечення політичного і громадського порядку в суспільстві [12, с. 116 – 117]; напрям, порядок дій, обраний державною владою для розв'язання певної проблеми або відповідного набору проблем, який є відображенням цілей політичної системи і засобів, за допомогою яких вони досягаються; діяльність органів державної влади й органів місцевого самоврядування, що відображає суспільний устрій та економічну структуру держави, а також діяльність партій, суспільних організацій і об'єднань, визначається їх цілями та інтересами [6, с. 264]; галузь, яка складається з багатьох дисциплін, сфокусованих на процесах і функціях управління [16, с. 16]; напрям дій або утримання від них, обрані органами державної влади для вирішення певної проблеми або сукупності взаємопов'язаних проблем.

Іншим напрямом дослідження державної молодіжної політики є політологічний підхід, який звертає увагу на призначення і завдання державної політики, яка, згідно з цим підходом, полягає в тому, щоб сприяти популяризації цінностей і досягненню цілей, які визнаються суспільством або урядом. Відповідно зміст державної політики є програма політичних дій, спрямованих на реалізацію цих цінностей і цілей. Аналіз державної політики є важливою сферою політологічного дослідження системи, оскільки йдеться про цілі, засоби та функції системи загалом [12, с. 117], що дозволяє не тільки виокремити різні напрями та сфери (у тому числі й різновиди) державної політики, але й здійснити науковий аналіз взаємозв'язку державної політики в тій чи іншій сфері в межах цілісного процесу розвитку суспільства з урахуванням відповідного впливу державної політики на ці процеси.

Синтезування зазначених підходів у межах державного управління дозволяє науковцям досліджувати державну молодіжну політику з позиції одного з найважливіших аспектів – поєднання змісту та форми реалізації державної політики. Зокрема, оскільки роль державної політики полягає не тільки в забезпеченні поступового розвитку суспільства, але й у забезпеченні стабільності, стійкості суспільних відносин, без чого неможливо домогтися впорядкованості суспільного життя, саму державну політику потрібно розглядати не тільки як форму державного управління, але і як організаційний ресурс. Висновком є розуміння того, що, як зазначає М. Канавець [8], державне управління є не тільки формою державної політики, а й нерозривним взаємозв'язком управління і політики: політики як управління і управління як найбільшої політики. Головне джерело для наповнення організаційної структури державної політики – соціальні інтереси суспільства, ступінь його захищеності й задоволеності. Успішне впровадження політики залежить від комплексної підтримки заходів, прогнозування і передбачуваності всіх негараздів та перешкод.

Більше того, державна політика охоплює різні галузі, її об'єктом є соціальна організація суспільства з властивими їй соціальною структурою і соціальними процесами, і тому державна політика є, перш за все, соціальним явищем. Як зазначають дослідники, форми, методи, принципи, характер державної політики завжди і скрізь зумовлюються потребами суспільного розвитку, що виявляються в інтересах певних соціальних верств і груп [12, с. 122]. Це обумовлює необхідність звернути увагу на різноманітні підходи до аналізу державної політики й у тому випадку, коли йдеться про державну молодіжну політику, яка виникає в умовах, «коли сама молода людина, сім'я, вулиця вже не можуть забезпечити необхідний рівень

соціального становлення та розвитку індивідуума і виникає необхідність у формуванні та організації цілеспрямованої діяльності інститутів соціалізації, що функціонують за рахунок держави» [9]. У цьому контексті слід погодитися з тим, що державна молодіжна політика є одним зі специфічних і пріоритетних напрямів діяльності держави, її органів з метою створення певних умов і соціальних гарантій для становлення та розвитку юних громадян, щонайповнішої самореалізації їх особистих і суспільних інтересів. Поряд з цим, як зазначають дослідники, молодіжну політику можна розглядати і як своєрідний механізм, за допомогою якого держава (а також партії, громадські організації, профспілки, соціальні інститути тощо) вступає у взаємини з молоддю, сприяє (або ні) реалізації її запитів і потреб [3, с. 261].

Зважаючи на основні характеристики державної політики та її функції (зокрема [12, с. 120]), науковий аналіз альтернатив, що впливають як із сукупності соціальних взаємовідносин, так і з кожної конкретної ланки цих відносин; оцінку співвідношення політичних сил, визначення їх сильних та слабких сторін та формування на цьому ґрунті політичної стратегії і тактики тощо, дослідники виділяють такі типи державної політики [10, с. 117 – 118]:

– екстракційна політика – призначена для того, щоб черпати в суспільстві людські та матеріальні ресурси для державних (суспільних) цілей. Вона включає податки, що становлять дохід держави, призов на військову або альтернативну службу та інші заходи, пов'язані з досягненням поставленої мети;

– регуляторна політика – покликана впливати на поведінку всього суспільства або конкретних груп заради досягнення цілей. Для боротьби з інфляцією може запроваджуватися регулювання заробітної плати і цін; можуть змінюватися відсоткові ставки або податки, щоб впливати на вкладників; може бути ухвалений закон про рівні права з метою впорядкування поведінки власників, підприємців або суспільства в цілому;

– дистрибутивна політика – прямо або опосередковано служить розподілу матеріальних і нематеріальних цінностей у суспільстві. За програмами соціального забезпечення та благодійності здійснюється розподіл грошей між людьми похилого віку та бідними; заходи щодо захисту громадянських прав мають на меті рівність можливостей; градація прибутків і податкові заходи можуть бути спрямовані на перерозподіл прибутків від більш заможної частини суспільства до бідних;

– процедурна політика – прямо чи опосередковано визначає структури і процеси, пов'язані з державним управлінням і

політичною системою. До цієї категорії слід віднести також контроль за лобістською діяльністю, процедуру призначення й обрання посадових осіб, визначення владних відносин між різними рівнями і секторами державного управління, створення нових бюрократичних структур або реорганізація старих.

З урахуванням цього, а також із застосуванням соціологічних, політологічних, географо-демографічних підходів у державному управлінні розвиваються та застосовуються конкретні принципи формування та реалізації не тільки молодіжної, але й державної молодіжної політики, до яких належать принципи участі, рівноправності та доступності, гарантій, соціальної компенсації, пріоритету, спадкоємності [2; 4; 9; 15]. Принцип участі передбачає, що суб'єктом розробки й реалізації молодіжної політики є, перш за все, самі молоді громадяни, їх об'єднання та організації. Особливе місце за цим принципом належить громадським молодіжним і дитячим організаціям, організованим структурам молодіжного руху загалом. Відповідно до світової практики держава у співпраці з ними застосовує принцип субсидіарності. Принцип рівності та доступності визнає права та обов'язки всіх молодих людей щодо рівних можливостей та рівного розподілу послуг та ресурсів. Молодь має право на рівний доступ до відповідних та необхідних програм і послуг незалежно від статі, місця проживання, соціального, культурного, економічного чинників. Згідно з принципом гарантій держава надає всім молодим громадянам мінімум державних соціальних послуг, які стосуються освіти, виховання, духовного і фізичного розвитку, професійної підготовки і працевлаштування. Зміст принципу соціальної компенсації полягає в застосуванні системи правового та соціального захисту молоді, яка за власним соціальним статусом та станом здоров'я неспроможна про себе подбати. Цей принцип націлений на активну державну підтримку молодіжних інновацій, здійснення програм і проектів, які реалізуються, перш за все, силами самої молоді. Принцип пріоритету передбачає, що в процесі реалізації молодіжної політики здійснюється стимулювання й підтримка молодіжних проектів, програм, ініціатив, які сприяють розв'язанню найбільш актуальних проблем молоді. Застосування принципу спадкоємності дозволяє спрямувати державну молодіжну політику на позбавлення залежності від організаційних змін у системі управління державою, політичної нестабільності в державі та суспільстві.

Таким чином, можна акцентувати увагу на наявному в науковому середовищі пріоритеті, який надається соціологічному, а в окремих випадках політологічному підходам до вивчення проблем молоді, що опосередковано відображається в широкому трактуванні

молодіжної політики, яке, звісно ж, більш зручне, ніж поняття державної молодіжної політики. Останнє, з позиції наукового аналізу, вимагає застосування більш широкого арсеналу міждисциплінарної методології дослідження складних суспільних явищ, до яких, на наш погляд, належить і молодіжний рух (у даному випадку йдеться про загальну інтерпретацію сукупної наявності соціальної та суспільно-політичної активності молоді). Проте звуження наукового дослідження державної молодіжної політики до сфери вирішення питань нормативно-правового регулювання її реалізації, яке переважає в дослідницькій літературі й пов'язане з державно-управлінською практикою, як правило, віддаляє можливості розвитку концептуальних підходів до наукової рефлексії цього суспільно важливого та значущого явища в межах його цілісності та комплексності.

Отже, зрозуміло, що державна молодіжна політика, залишаючись певною мірою в межах того чи іншого наукового дослідження частиною такого широкого поняття, як молодіжна політика в цілому, потребує застосування всього науково-теоретичного та методологічного арсеналу дослідження складних суспільних явищ. Але також зрозуміло, що існує не тільки нагальна потреба, але й можливість розглядати державну молодіжну політику як об'єкт наукового дослідження.

Список використаних джерел

1. **Вишне夫斯基 Ю.** Студенчество – активный участник интеграционных процессов в сфере образования стран-членов ШОС / Ю. Вишне夫斯基, Л. Боронина, Л. Кетов // Студенчество стран ШОС : социокультурное измерение : материалы междунар. молодеж. социол. чтений (Екатеринбург, 4 – 5 мая 2009 г.). – Екатеринбург, 2009. – С. 12 – 15.
2. **Головатий М.** Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення / М. Головатий. – К. : Наук. думка, 1993. – 325 с.
3. **Головатий М.** Соціологія молоді : курс лекцій / М. Головатий. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : МАУП, 2006. – 304 с.
4. **Головенько В.** Молодіжна політика як важлива складова суспільного розвитку / В. Головенько // Молодіжна політика: проблеми і перспективи : зб. матеріалів IV міжнар. наук.-практ. конф., Дрогобич, 10 – 11 травня 2007 р. – Дрогобич : Вимір, 2007. – С. 3 – 10.
5. **Головенько В.** Український молодіжний рух у XX столітті (історико-політологічний аналіз основних періодів) / В. Головенько. – К. : А.Л.Д., 1997. – 160 с.
6. **Державне управління та державна служба : словник-довідник** / уклад. О. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.
7. **Ильинский И.** Молодежь и молодежная политика. Философия. История. Теория / И. Ильинский. – М. : Голос, 2001. – 696 с.

8. **Канавець М.** Молодіжний рух і держава: характер суб'єктно-об'єктних відносин / М. Канавець // Вісн. держ. служби України. – 2009. – № 2. – С. 23 – 27.
9. **Канавець М.** Потреби молоді в умовах соціально-економічних та ринкових трансформацій / М. Канавець // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. Харків. регіон. ін-ту держ. упр. – 2009. – Вип. 2 (25). – С. 308 – 315.
10. **Леник В.** Українська організована молодь / В. Леник. – Мюнхен ; Л., 1998. – 215 с.
11. **Лисовский В.** Духовный мир и ценностные ориентации молодежи России / В. Лисовский. – СПб., 2000. – 519 с.
12. **Логунова М.** Концептуальні засади теорії політики : навч. посіб. / М. Логунова, В. Шахов, М. Шевченко. – К. : Вид-во УАДУ, 1999. – 159 с.
13. **Луков В.** Молодежное движение в социалистическом обществе / В. Луков. – М. : Молодая гвардия, 1987. – 66 с.
14. **Пал Леслі А.** Аналіз державної політики / Леслі А. Пал ; пер. з англ. І. Дзюб. – К. : Основи, 1999. – 422 с.
15. **Перепелиця М.** Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) / М. Перепелиця. – К. : Укр. ін-т соц. дослідж. ; Укр. центр політ. менеджменту, 2001. – 242 с.
16. **Райт Г.** Державне управління : пер. з англ. / Глен Райт ; пер. з англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколика. – К. : Основи, 1994. – 191 с.

List of references

1. **Vishnevskiy Yu.** Studenchestvo – aktivnyiy uchastnik integratsionnyih protsessov v sfere obrazovaniya stran-chlenov ShOS / Yu. Vishnevskiy, L. Boronina, L. Ketov // Studenchestvo stran ShOS : sotsiokulturnoe izmerenie : materialy mezhdunar. molodezh. sotsiol. chteniy (Ekaterinburg, 4 – 5 maya 2009 g.). – Ekaterinburg, 2009. – S. 12 – 15.
2. **Holovatyi M.** Molodizhna polityka v Ukraini: problemy onovlennia / M. Holovatyi. – K. : Nauk. dumka, 1993. – 325 s.
3. **Holovatyi M.** Sotsiolohiia molodi : kurs lektsii / M. Holovatyi. – 2-he vyd., pererobl. i dopov. – K. : MAUP, 2006. – 304 s.
4. **Holovenko V.** Molodizhna polityka yak vazhlyva skladova suspilnoho rozvytku / V. Holovenko // Molodizhna polityka: problemy i perspektyvy : zb. materialiv IV mizhnar. nauk.-prakt. konf., Drohobych, 10 – 11 travnia 2007 r. – Drohobych : Vymir, 2007. – S. 3 – 10.
5. **Holovenko V.** Ukrainyskiy molodizhnyi rukh u XX stolitti (istorykopolitolohichniy analiz osnovnykh periodiv) / V. Holovenko. – K. : A.L.D., 1997. – 160 s.
6. **Derzhavne upravlinnia ta derzhavna sluzhba : slovnyk-dovidnyk** / uklad. O. Obolenskiy. – K. : KNEU, 2005. – 480 s.
7. **Ilinskiy I.** Molodezh i molodezhnaya politika. Filosofiya. Istoriya. Teoriya / I. Ilinskiy. – M. : Golos, 2001. – 696 s.
8. **Kanavets M.** Molodizhnyi rukh i derzhava: kharakter subiektno-obiektnykh vidnosyn / M. Kanavets // Visn. derzh. sluzhby Ukrainy. – 2009. – № 2. – S. 23 – 27.

9. **Kanavets M.** Potreby molodi v umovakh sotsialno-ekonomichnykh ta rynkovykh transformatsii / M. Kanavets // Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia : zb. nauk. pr. Kharkiv. rehion. in-tu derzh. upr. – 2009. – Vyp. 2 (25). – S. 308 – 315.

10. **Lenyk V.** Ukrainska orhanizovana molod / V. Lenyk. – Miunkhen ; L., 1998. – 215 s.

11. **Lisovskiy V.** Duhovnyi mir i tsennostnyie orientatsii molodezhi Rossii / V. Lisovskiy. – SPb., 2000. – 519 s.

12. **Lohunova M.** Kontseptualni zasady teorii polityky : navch. posib. / M. Lohunova, V. Shakhov, M. Shevchenko. – K. : Vyd-vo UADU, 1999. – 159 s.

13. **Lukov V.** Molodezhnoe dvizhenie v sotsialisticheskome obschestve / V. Lukov. – M. : Molodaya gvardiya, 1987. – 66 s.

14. **Pal Lesli A.** Analiz derzhavnoi polityky / Lesli A. Pal ; per. z anhli. I. Dziub. – K. : Osnovy, 1999. – 422 s.

15. **Perepelytsia M.** Derzhavna molodizhna polityka v Ukraini (rehionalnyi aspekt) / M. Perepelytsia. – K. : Ukr. in-t sots. doslidzh. ; Ukr. tsentr polit. menedzhmentu, 2001. – 242 s.

16. **Rait H.** Derzhavne upravlinnia : per. z anhli. / Hlen Rait ; per. z anhli. V. Ivashka, O. Kovalenka, S. Sokolyka. – K. : Osnovy, 1994. – 191 s.

Надійшла до редколегії 29.07.14

УДК 35

Ігор ПИСЬМЕННИЙ

Національна академія державного управління
при Президентіві України

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

РЕФЕРЕНЦІЇ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Визначаються референції синергетичного потенціалу публічного управління на основі конструктивного зв'язку між елементами триади «потенціал – поле – простір».

Ключові слова: синергетичний потенціал, самоорганізація, суспільство, публічне управління, розвиток.

Игорь Письменный. Референции синергетического потенциала публичного управления

Определяются референции синергетического потенциала публичного управления на основе конструктивной связи между элементами триады «потенциал – поле – пространство».

Ключевые слова: синергетический потенциал, самоорганизация,

© Письменный И. В., 2014

общество, публичное управление, развитие.

Ihor Pysmennyi. Synergetic potential references of public administration

References of synergetic potential of public administration on the base of constructive connection between the elements of the triad «potential – field – space» are defined.

Key words: synergetic potential, self-organization, society, public administration, development.

Широке використання поняття «потенціал» у дослідженнях учених різних галузей науки є реакцією на потребу створення «прогностичної» за формою теорії та її практичного впровадження в процес пізнання багатьох сфер суспільної життєдіяльності. Не є винятком у цьому плані дослідження у сфері публічного управління, у тому числі в аспекті його синергетичного впливу на потенціал суспільного розвитку. При цьому синергетичний потенціал публічного управління набуває відповідних характеристик та актуалізується за певних умов і може або значно прискорювати прогрес суспільного розвитку та досить швидко виводити соціальні системи на якісно новий рівень функціонування, або, навпаки, гальмувати позитивну динаміку соціального розвитку та навіть сприяти поширенню кризових явищ у суспільстві. На наш погляд, аналіз змісту такого складного явища, як синергетичний потенціал публічного управління, по-перше, дозволяє виявити, на арелі якого поля (полів) він формується та реалізується, а по-друге, з'ясувати, які грані сутності цього феномену є актуальними в процесі вдосконалення публічного управління.

Активне застосування методологічних принципів синергетики до вирішення проблем соціального розвитку та впливу на цей процес публічного управління можна побачити в працях сучасних дослідників: В. Атаманчука, В. Бакуменка, Е. Безвиконної, Л. Бойко-Бойчук, Т. Бутирської, О. Валевського, О. Волох, В. Єлагіна, А. Єршова, В. Карпичева, Ю. Ковбасюка, Б. Колеснікова, С. Кравченка, Н. Липовської, Г. Малинецького, В. Мартиненка, А. Михненко, Н. Нижник, В. Олуйка, Т. Пахомової, В. Романова, С. Серьогіна, Ю. Сурміна, І. Черленяка, Ю. Шарова та ін. Водночас питання референцій синергетичного потенціалу публічного управління залишаються малодослідженими, що актуалізує дану проблематику.

Метою статті є визначення референцій синергетичного потенціалу публічного управління на основі конструктивного зв'язку між елементами триади «потенціал – поле – простір».

У словниках поняття «потенціал» класифікується в рубриці «багатозначні терміни». З огляду на багатогранність цього поняття значний науковий та практичний інтерес становлять дослідження